

CURIERUL JUDICIAR

ZIAR SĂPTĂMÂNAL

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — PRACTICĂ

ADEVER SI LUMINA

JUSTITIE SI LIBERTATE

DIRECTOR: PETRE BORS

PROPRIETAR: I. S. CODREANU

ABONAMENTUL

Pe an . . . . . 30 Lei
Pe 6 luni . . . . . 16 »
Pe 3 luni . . . . . 8 »

Studentii plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă portul

Pentru inserții și reclame a se adresa la administrație

REPRODUCȚIA INTERZISĂ

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

BUCURESCI

No. 5, CALEA RAHOVEI, No. 5

Un număr vechiu 2 Lei

A V I S

Redacțiunea și Administrațiunea acestui ziar s'au mutat definitiv în Calea Rahovei No. 5, vis-a-vis de Palatul de Justiție la Tipografia «Codreanu & Săvoiu».

Orî ce corespondență și plăți, rugăm a ni se face la această nouă adresă, pe numele D-lui CODREANU redactor-proprietar și administrator al ziarului.

Administrația.

S U M A R

Conclușiunile Domnului procuror general al Inaltei Curți de casație în procesul succesiunii Iulian Vrăbiescu.

Conflictul Primăriei cu Autoritatea militară de Liviuș. Jurisprudența Română:

Inalta Curte de casație secția I: *Al. Vrăbiescu ca tutore a minorului său fiu cu Olga și Anastasie Stolojan, minorii Stolojan și N. Vrăbiescu.*

Tribunalul județului Vâlcea: *Ion Popescu cu Catrina I. Ungureanu.*

In numărul trecut al ziarului nostru am publicat decisiunea Curței de Casație dată asupra motivului rămas în divergență din recursul făcut de d-na Alexandrina Vrăbiescu. Această decisiune a fost dată conform cu conclușiunile d-lui procuror general G. Filitti. Putând a ne procura aceste erudite conclușiuni, ne facem o deosebită plăcere comunicându-le cititorilor noștri.

Conclușiunile Domnului procuror general George Filitti în procesul succesiunii lui Iulian Vrăbiescu

Doamna Olga Stolojan, în calitate de eredă rezervatară a defunctului său tată Iulian Vrăbiescu, și legatară a cotităței disponibile, a chemat în judecată pe de o parte pe fratele său consăngean minorele Romulus Vrăbiescu, donatar al moșiei

Frățilești din Ialomița, și a magaziilor din Brăila, iar pe de alta pe copiii săi minori, ce are din căsătoria sa cu d-nul An. Stolojan, donatari ai moșiei Hângu'ești din Râmnicul Sărat, și pe D. N. Vrăbiescu legatar particular, pentru ca să ordone justiția eșirea sa din indiviziune conform art. 736 și 741 cod. civil, și pentru a se fixa cotitatea disponibilă conf. art. 849 acelaș cod.

De asemenea a intentat o acțiune și legatarul N. Vrăbiescu, cerând moștenitorilor plata legatului său.

Tribunalul de Ilfov secț. III, prin sentința sa, obligă pe minorele R. Vrăbiescu să raporteze donațiunea primită, obligă pe d-na Stolojan să raporteze dota sa pe valoarea ce avea efectele primite ca dotă în momentul când s'au vândut aceste efecte, și mai condamnă pe d-na Stolojan să plătească d-lui N. Vrăbiescu legatul în sumă de 30,000 lei.

Nerămânând mulțumite pe această sentință părțile litigante, au apelat-o la Curte.

Din decisiunea Curței de apel dată în această afacere, și supusă controlului Inaltei Curți prin recursul de față, rezultă că mijloacele principale ivocate de tutricea, d-na Alexandrina Vrăbiescu, spre a apăra pe minorele Vrăbiescu contra acțiunii doamnei Stolojan, au fost următoarele: donațiunea minorei nu poate fi supusă raportului, căci ea este irevocabilă, și făcută cu dispensă de raport; că de se va decide contrariul, să fie permis minorei a imputa donațiunea sa mai întâi asupra rezervei sale individuale, și escedentul asupra disponibilului; că de altminterlea evaluarea moșiei Frățilești este exagerată, și că în tot cazul, doamna Stolojan trebuie să-și complec-

teze reserva din averea rămasă la moartea lui de cuius, și apoi din donațiunea minorilor Stolojan ca cea mai nouă.

Curtea de apel, pentru motivele arătate în decisiunea sa, respinge aceste mijloace de apărare, admite apelul d-nei Stolojan, și obligă pe minorele Vrăbiescu să raporteze la masa succesorală donația sa, obligă pe d-na Stolojan să raporteze dota sa, însă în valoarea ce aveau efectele în momentul constituirei dotei, și mai obligă și pe minorii Stolojan să raporteze donațiunea lor, și făcând evaluarea acestor donațiuni, după elementele de convicțiune ce i s'au pus înainte de părțile litigante, și adăogând la suma ce reprezintă aceste donațiuni și suma averii rămasă la moartea lui decuius, după ce a scăzut datoriile, găsește că activul net ce rămâne de moștenit este de lei 961132; că erezii rezervatari fiind două, cotitatea disponibilă este a treia parte, adică lei 320377, iar reserva ambilor moștenitori este de lei 640754, sau lei 320377 de fie-care rezervatar.

Dota d-nei Stolojan primită en avancement d'hoirie o ficsează Curtea la lei 115250, iar donațiunea minorei Vrăbiescu, primită tot en avancement d'hoirie, și fără dispensă de raport, o ficsează la lei 497769; aceste două sume unite dând un total de lei 613019, mai este nevoie de o sumă de lei 27735, spre a se împlini reserva de 640754 lei, și fiind-că în masa succesorală se află o sumă de lei 63966 ce provine din activul net găsit în casa defunctului, erezii trebuie să și întregească reserva din această sumă.

În privința minorilor Stolojan, Curtea zice că din momentul ce în masa succesorală se află activ suficient pentru complectarea rezervei, donațiunea acestor minori nu mai este nevoie de a fi redusă.

Iar cotitatea disponibilă fiind lăsată d-nei Stolojan cu sarcina de a plăti legatele prevăzute prin testament, domnia-sa va plăti aceste legate în limitele disponibilului de lei 36230, ce mai rămâne în succesiune după complectarea rezervei moștenitorilor.

Contra acestei decisiuni, d-na Al. Vrăbiescu, în numele minorei s-și copil, a făcut recurs invocând trei motive de casare.

Din aceste trei motive, cele două din urmă s'au respins la precedentă înfățișare, iar asupra primului motiv s'a ivit divergența ce înalta Curte este chemată să deslege astăzi.

Motivul acesta are de obiect în resumat vio-

larea art. 801, 751, 763 și 850 cod. civil, și omisiune esențială.

Recurentul pretinde că donațiunile făcute rezervatarilor fără dispensă de raport, trebuie să se impute asupra rezervei individuale iar nu asupra rezervei în masă, că donatarii nu au dreptul să ceară raportul, și nici să profite de el.

Curtea a nesocotit principiul irevocabilității donațiunilor (art. 801) precum și regula dupe care se face reducțiunea (art. 850), când a decis că donațiunea făcută minorei Vrăbiescu, prin faptul acceptațiunei, este desființată în praeteritum, chiar față cu legatarii și donatarii, dispensându-i de reducțiune, de și donațiunea lor era mai nouă de cât a minorei Vrăbiescu.

Motivul acesta de casare pune în discuțiune marea contraversă ce s'a ivit în Franca, atât în doctrină cât și în jurisprudență, asupra cestiunei de a se ști dacă un copil donatar de bunuri a căroră valoare întrece porțiunea disponibilă, poate, față cu acțiunea în reducțiune a comost-nitorilor săi, să reție, renunțând la moștenire, nu numai porțiunea de care era permis donatorului să dispue, dar și ceea-ce escede această porțiune, până la concurența rezervei legale, la care ar fi avut drept, dacă ar fi conservat calitatea de moștenitor? cu alte cuvinte întrebarea era dacă poate un copil să cumuleze calitatea de moștenitor și de donatar, de și donațiunea nu este cu dispensă de raport.

Susțitorii cumulului credeaă că cumulul este permis din cauză că codul civil tace, și în asemenea cas trebuie să ne raportăm la vechile principii admise în materie de legitimă.

Că singurul articol din cod în care s'ar fi putut afla ceva în privința aceasta este art. 845 (român 752); dar din coprinsul acestui articol, care zice că copilul ce renunță la succesiune poate reține bunurile dăruite până la concurența cotității disponibile, nu rezultă că nu poate tot într-o vreme să reție și reserva legală.

Nedumirirea asupra acestei cestiuni s'a ivit pentru prima oară cu ocaziunea procesului Laroque de Mons.

Laroque de Mons căsătorindu-se a primit de la muma, sa ca dar, cea mai mare parte din averea ei. Mai în urmă încetând din viață muma lasă șase copii între care și donatarul Laroque.

După moartea mamei, Laroque renunță la moștenire spre a și păstra donațiunea, și tot odată

pune mâna pe întreaga avere. Frații săi cer înaintea justiției partagiul averii materne, Laroque însă cere să reție mai întâi cotitatea disponibilă, ceea-ce i se acordă, dar mai cere ca această cotitate să i se dea cu titlul de preciput, adică peste cotitatea disponibilă, mai cerea o parte de copil, cu alte cuvinte crearea a patra parte din avere, plus o a șasea parte.

Atât tribunalul cât și Curtea de apel au respins pretențiunea lui Laroque, ne admitând cummulul; Curtea de casație casează decizia Curței de apel, găsiind că cummulul este permis, și trimite afacerea spre a se judeca din nou la o altă Curte; dar și Curtea de trimitere a respins sistemul cummulului, ast-fel, că după un nou recurs făcut de Laroque, afacerea vine iarăși înaintea casațiunii, care, la 1818 în secțiuni unite, revenind asupra jurisprudenței sale precedente, respinge recursul lui Laroque.

Motivul care a determinat de astă dată pe Curtea de casație ca să revie asupra sistemului ce admisesse mai nainte se poate vedea în raportul consilierului Porriquet, care colaborase la confecționarea codului civil, și care, prin urmare, erea mai în măsură de a cunoaște spiritul ce a condus pe legiuitorul codului Napoleon în această materie.

Savantul raportor zice că nu trebuie confundată rezerva legală cu legitima; codul civil a introdus în materie de succesiune, un sistem cu totul nou în ceea ce privește partea de care este permis a dispune. Ceea ce, în adevăr, se numește în noua legislațiune rezerva legală, nu este mărginită, precum este legitima, întru a atribui fie căruia copil, personalmente, o parte din ceea ce ar fi avut în succesiunea ab intestat.

Această rezervă este succesiunea însăși, succesiunea întreagă, care este asigurată tuturor copiilor în mod colectiv, și de care sunt sezisați în calitate de erezii în momentul decesului, și la care ei numai au nici un drept, dacă renunță la moștenire.

Acest drept este stabilit de art. 913 (român 841), care împarte patrimoniul tatălui în două mase distincte, fie-care din ele fixată, în mod irevocabil, la o cotitate de bunuri mai mare sau mai mică după numărul copiilor rămași în momentul morții tatălui; una este disponibilă, și tatăl poate să o dea la cine ar vrea el, chiar copiilor săi cu dispensă de raport; alta declarată de lege nedisponibilă,

Este dar o mare deosebire între legea veche și cea nouă, și deci soluțiunea adevărată nu se poate găsi de cât în chiar textul codului civil.

Jurisprudența consacrată prin decizia Laroque nu a fost menținută. I-stanțe judecătorești împreună cu Curtea de casație au revenit la sistemul cummulului, susținut cu multă tărie de profesorele Labbé, și combătut și cu mai multă tărie de profesorele Vernet, la al căruia sistem s'au unit și savanții profesori ai facultății din Strasbourg Aubry et Rau, abandonând, în apatru ediție a cursului lor de drept civil, sistemul cummulului; a se vedea vol. 7 pag. 216 nota 36.

La 1863 Curtea de casație, în afacerea Lavialle a revenit iarăși la doctrina consacrată prin decizia rănasă celebră dată în afacerea Laroque. În procesul Lavialle raportor a fost ilustrul F. Hélie, și ministeriul public a fost represintat de marele jurisconsult procurorul general Dupin.

F. Hélie după ce face în raportul său istoricul materiei în dreptul roman, în dreptul vechiului frances și în dreptul intermediar, vine la codul Napoleon, citează decizia casației din 18 Februarie 1818 dată în procesul Laroque de Mons, pune în evidență motivele din raportul lui Porriquet și găsește că aceste motive sunt peremptorii pentru a respinge Curtea sistemul cummulului.

Procurorul general Dupin face și dânsul teoria legitimei din vechiul drept, și venind la codul Napoleon nu se poate stăpâni de a nu constata marile merit ce au avut legislatorii noului cod, cari într'un număr relativ mic de articole au coprins tot ce servă a regula raporturile și interesele private a le unui popor civilizat; punând, cu modul acesta, ordinea în locul chaosului, o lege unică în locul unui mare număr de legi incoherente și difuze.

Și după ce Dupin face o apreciere generală asupra acestui cod, venind la combaterea argumentelor ce se aduc în favoarea cummulului, zice: da, este adevărat că donațiunile en avancement d'hoirie sunt irevocabile în formă, pentru că sunt între vii; da, este adevărat că sunt irevocabile față cu donatorul; da, sunt inatacabile față de creditorii posteriori.

În interiorul familiei, însă, când se va deschide moștenirea, moștenitorii trebuie ei între ei să și facă dreptate, sau prin raport în cas de acceptațiune, dacă donațiunile nu au fost făcute cu preciput, sau pe cale de reducțiune, dacă ele esced cotitatea disponibilă.

Cei dintâi, cei mai bogat dotați, vor conserva tot-d'auna acest imens avantajii de a se fi folosit, în timp de mai mulți ani, de fructele ce nu sunt supuse raportului; de a se fi servit de capitaluri pentru a munci și a-și constitui o avere personală, dar lucrul acesta nu distruge principiul egalității, care, în zică partagiului definitiv, trebuie să și ia autoritatea. Nimeni nu a trebuit, și nu a putut să spere că va fi alt-fel.

Iată Domnilor judecători, în două cuvinte, tot ce s'a scris, s'a vorbit și s'a decis în această materie în țara de unde noi am împrumut legea noastră civilă.

Să venim la codul nostru.

Controversa de care am vorbit era natural să se producă în Franca față cu nomolul legislațiilor anterioare: și anume, dreptul roman, legislația țărilor de drept scris, dreptul cutumier, dreptul intermediar, și la 1804 codul Napoleon.

Și cu toate acestea și acolo jurisconsulții cei mai însemnați au recunoscut că în materia ce ne preocupă nu au ce căuta în vechile legislațiuni, fiind că noul cod a admis un sistem nou, în această materie; a fortiori dar noi nu avem ce căuta în acele legislațiuni de oare ce la 1864 am introdus și noi o lege cu totul nouă în materie de moștenire, și deci numai în textul ei trebuie căutată soluțiunea ce urmărim; să analizăm dar în două cuvinte, textele noului cod asupra moștenirilor, și ne vom convinge că cumulul ce se cere prin recursul de față nu este permis, fie că succesibilul a renunțat la moștenire, fie că a primit-o.

Art. 652 și 653 regulează ordinea succesiunilor între moștenitori, cari și împart rezerva în mod egal conform glăsuirii art. 669, 671 și 674.

Art. 841 și 843 prevăd cotitatea disponibilă, care să regulează după numărul copiilor ce decujus lasă la moartea sa (841), și de care poate dispune părinții rămânând copiilor rezerva legală.

Ast-fel, dacă tatăl său muma esced partea disponibilă, moștenitorii pot cere reducerea în virtutea art. 847.

Dacă cotitatea disponibilă s'a dat unuia dintre succesibili, trebuie să distingem dacă s'a dat cu dispensă de raport, sau fără o asemenea dispensă.

În primul cas, dacă succesibilul primește moștenirea, el va păstra donațiunea pînă la concurența cotității disponibile peste partea sa rezervată.

În al doilea cas, dacă succesibilul primește moștenirea, el este dator conform art. 751 să raporteze la masa succesiunii tot ce a primit de la defunct prin dar atât direct, cât și indirect. Dacă însă eredele renunță la moștenire, căci conf. art. 696 nimeni nu este moștenitor contra voinței sale, el este considerat ca străin, și partea sa intră în masa succesorală; dar în cazul acesta rămâne ca donatar, și poate cere donațiunea pînă la concurența disponibilului conf. art. 752.

Din combinațiunea acestor texte rezultă 1) că cotitatea disponibilă este partea de care poate dispune tatăl prin donațiune între vii, sau prin testament, și se determină această parte după numărul copiilor ce lasă la moartea sa. Ast-fel art. 841 zice că dacă tatăl la moartea sa lasă un copil, cotitatea disponibilă va fi de jumătate din bunurile sale; dacă lasă două copii, cotitatea aceasta va fi de a treia parte, și în fine dacă lasă trei sau mai mulți copii, partea de care poate dispune va fi de a patra parte.

2) Că rezerva este partea din averea tatălui pe care legea o rezervă copiilor; cu alte cuvinte rezerva este însuși moștenirea de care sunt sesizați de drept copii la moartea tatălui.

Deci dar cu drept cuvânt s'a zis că codul împarte averea în două părți distincte, una de care tatăl poate dispune cum va voi, alta de care nu poate dispune (afară de cazurile anume prevăzute de lege) și care este rezerva legală a copiilor.

Acestea fiind principiile care guvernă materia, pentru ca un copil se poată lua peste rezerva sa și parte sa toată cotitatea disponibilă, trebuie să fie acordată această favoare de acela care are un drept absolut asupra cotității disponibile, adică de tatăl, și această favoare trebuie să fie indicată de tatăl în mod expres după cum glăsuește art. 751 combinat cu art. 846.

Din faptele constatate de Curtea de fond, în speța de față, vedem că donațiunea minorului Romulus Vrăbiescu nu este făcută cu dispensă de raport, și că minorele a primit moștenirea; ce zice legea în asemenea cas? art. 751 este clar, el zice: „fiul său descendentele care vine la succesiune, împreună cu frații sau surorile sale, sau cu descendenții acestora, trebuie să raporteze coerezilor săi tot ce a primit de la defunct prin dar atât direct cât și indirect, afară de cazul când donatoarele a dispus alt-fel“, apoi tocmai așa zice și Curtea de apel.

Nu se poate dar susține în mod serios, că Curtea de apel a violat vre-un text de lege când a obligat pe minorele Vrăbiescu să raporteze donațiunea sa.

Și nu a violat nici regula după care se fac reducățiunile; căci îndată ce Curtea constată că din valoarea donațiunilor en avancement d'hoirie raportate de ambii moștenitori rezervatari, unită această valoare cu averea rămasă la moartea lui decujus, s'a complectat rezerva întreagă, donațiunea minorilor Stolojan rămâne în partea de care decujus putea dispune, și asupra căreia minorele Vrăbiescu nu are nici un drept, după cum mai sus s'a zis, nefiind lăsată lui această parte de defunctul Vrăbiescu.

Cestiunea aceasta nu este nouă, cumulul de care este vorba nu prea a intrat în vederile oamenilor de drept din țara noastră. În adevăr, atât jurisconsultii cari au avut curagiul să îmbogățească biblioteca noastră juridică cu scrierile lor, cât și instanțele noastre judecătorești, în frunte cu Curtea de casație, au respins sistemul cumulului. Iată ce ne zice D-nu G. Petrescu, distinsul consiliar al acestei Inalte Curți în opera sa „despre testamente“ pag. 177-178. „Cât despre „acela care este și rămâne erede, și în același „timp și donatare, trebuie să distingem: dacă „este donatare fără preciput, adică prin simplă „presucesiune, el nu va putea dobândi de cât „prin sucesiune; dacă este donatore cu priceput „el dobândește tot odată și prin sucesiune și „prin donațiune. Aceasta este și rațional și re- „sultă și din lege. Eredele care renunță este „considerat că nu a fost nici odată erede, zice „art. 696! Eredele ce renunță la sucesiune poate „popri darul, sau a cere legatul ce i s'a făcut, „în limitele părții disponibile, din art. 752. Ere- „dele care vine la sucesiune, trebuie să rapor- „teze coerezilor săi, tot ce a priimit de la de- „funct prin dar, afară de cazul când donatorele „a dispus alt-fel (art. 751)“ un singur autor, d-nul Dim. Alexandrescu, distinsul profesor de la facultatea din Iași, se declară pentru teoria cumulului susținută de D. Labbé; vezi vol. IV pag. 355 din tractatul său de drept civil.

A se vedea și decisiile No. 27|86 a Curței de apel din București secția II, idem cu No. 186|90 secția III, idem a Curței de apel din Galați secția I din 2 Noembre 1890, a Curței de casație cu No. 388|76 și 136|91. Este adevărat că aceste

decisii prevăd cazul când eredele renunță la moștenire, dar aceeași soluție se impune și când acceptă moștenirea, căci în ambele cazuri aceleași reguli guvernă rezerva ca și cotitatea disponibilă.

Terminând, d-lor judecători, voi zice, împreună cu Dupin, că în materie de moștenire cestiunea cumulului conține în sine un punct moral care nu trebuie să scape atențiunii D-voastre; copilul care, fie că a renunțat la moștenire, fie că a priimit-o, aleargă după cumul, nu poate fi nici un bun fiu nici un bun frate, din cauză că el isbește în dreptul ce are părintele de a dispune de cotitatea disponibilă, drept, ce este, ca să zic ast-fel, un atribut al puterii părintești, și sdruncină egalitatea ce trebuie să domine între frați, un asemenea copil devine ingrât către memoria tatălui său, și nedrept către frații săi.

Acest copil, nu trebuie să și inchipuească un moment măcar că tatăl său prin donațiunea ce i a făcut ca un avans asupra moștenirii, a voit numai de cât să l'avantageze. Căci dacă tatăl ar fi voit una ca aceasta, ar fi spus-o în mod espres, după cum îl povățuște art. 751.

Observația aceasta nu atinge cătuși de puțin pe minorele Vrăbiescu, căci starea lui de minoritate l' pune la adăpostul unei asemenea imputări; și nu atinge nici pe tutricea sa legală, căci dânsa în marea ei dorință, de almintrelea foarte naturală, de a apăra interesele pupilului său, nu este ținută la rezervele ce ar incumba mai ales unui moștenitor major.

Dar aici este vorba de un mare principiu: principiul egalității între moștenitori, și justiția este ținută a-l proclama sus și tare prin decisiunile sale. Ast-fel și primul motiv este nefundat și conchid la respingerea recursului.

CONFLICTUL PRIMĂRIEI CU AUTORITATEA MILITARĂ

Țilele acestea s'a petrecut un conflict serios între autoritatea municipală și autoritatea militară, care putea să degenereze în urmări și mai rele de cum s'a întâmplat. Iată cum s'a petrecut faptele:

Lângă casarma Malmaison este o stradă pe unde treceaă tot-d'auna oamenii pe jos, trăsorele și carele. Se vede că sgomotul carelor, cum și circulațiunea publică, tulbura liniștea casarmei, sau infine incomoda trupele casarmate, în cât autoritatea militară, pentru a preintâmpina pe viitor toate aceste, trunchiază scurt cu asemenea

incomodări, căci oprește cu de la sine putere circulațiunea publică punând pari de alungul stradei. Ast-fel numai pietonii mai puteau trece pe acolo, iar carele, căruțele și trăsurele nu. De aci plângeri la primărie din partea locuitorilor vecini, și se zice că primăria ar fi raportat cazul la ministerul de interne, care ar fi regulat chestiunea pentru repunerea acelei strade în circulațiune publică ca și în trecut, fără însă să fi parvenit asemenea dispozițiune la cunoștința autorităților militare respective, când s'a întâmplat conflictul. Intre aceste primarul capitalei, provocat de plângerea locuitorilor vecini acelei strade, se transportă la localitate însoțit de vre'o patruzeci agenți și lucrători, punând să scoată pari puși, cari baricadau circulațiunea pe zisa stradă. Acest lucru se observă de către soldații din casarma învecinată, se dă alarma, și într'o clipă sunt incunjuțați dl. primar cu agenții și lucrătorii săi de către trupe. Se nasc altercațiuni între primar și maior, acesta avisează pe comandatul corpului de armată dl. general Arion, eară acela înștiințează pe comandantul pieții și pe prefectul poliției. Prin intervenirea acestora primarul și suita sa, reținută ca într'un cas de asediū, sunt liberați. Din norocire grația tactului maiorului, și grația mai cu seamă ploii care a răcorit pe beligeranți, lucrurile s'au mărginit aice, rămânând autorităților superioare să reguleze restul.

Pentru noi ceea ce ne importă, sunt chestiunile juridice ale acestor fapte. Autoritatea militară fost-a în dreptul său să oprească circulațiunea publică a unei strade, și autoritatea municipală se găsea în exercițiul dreptului său de a reda circulațiunei publice acea stradă procedând în modul cum s'a urmat? La aceste întrebări de drept ne grăbim a răspunde.

Precum drumurile mari și soselele, după art. 476 c. civ., și precum forturile din jurul Bucureștilor și a Galaților, după art. 478 c. c., sunt bunuri ale domeniului public național, adică ale Statului, tot ast-fel stradele capitalei, piețele, intrările și infundăturile fac parte, după art. 1 din legea drumurilor, din domeniul public municipal. Toate căile naționale, județene, vicinale și comunale, după art. 6 din legea drumurilor, nu pot fi închise sau deschise de cât numai după prescripțiunile acelei legi. Pentru drumurile naționale și județene clasarea și declasarea lor se face în virtutea art. 10 prin o anume lege; pentru că-

ile vicinale ea se face prin decret regal după avizul consiliului județian respectiv; iară pentru stradele comunale urbane numai prin decisiunea luată de consiliul comunal, fără altă autorizare. Din aceste dispozițiuni precise ale legii drumurilor rezultă evident, că autoritatea militară a fost în greșeală și n'a avut absolut dreptul să închidă strada înființată de comună, întru cât nu i s'a acordat asemenea învoire de primăria Capitalei.

În ceea ce privește modul de procedare a primăriei asemenea este greșit; căci din două una: sau primăria trebuia să se adreseze cu cerere înaintea justiției spre a înfrâna arbitrarul autorității militare, făcând să se repună lucrurile în starea lor anterioară, rezultat la care putea ajunge prin o hotărâre definitivă și esecutorie; sau că trebuia să înștiințeze pe ministerul de interne, lăsând ca acesta să ia înțelegere cu ministerul de resbel, care ar fi avut de rezultat că autoritatea militară de la sine urma să redea circulațiunei publice acea stradă. Pare că primăria a apucat această cale; însă s'a precipitat neașteptând rezultatul, și precipitându-se în mod greșit, s'a dat loc la conflictul de care au vorbit mai toate ziarele. Iată cum autoritatea militară n'a avut dreptate să închidă strada, și iată cum nici primăria n'a fost în drept să procedă în modul cum a făcut.

Livius.

INALTA CURTE DE CASAȚIE, SECȚIA I

Audiența de la 20 Martie 1895

Președinția d-lui C. E. SCHINA, Prim-Președinte

Alexandrina Vrăbiescu tutorea minorului său fiu, cu Olga Stolojan, A. Stolojan, Constant, tutorele ad-hoc al minorilor Stolojan și cu N. Vrăbiescu.

Masa succesorală. — Raport. — În cas de raport sau de reducere a donațiunilor cum se calculează averea donată de de cuius? Quid, când donațiunea a fost făcută la nesuccesibil? Quid, când a fost făcută la succesibil însă cu dispensă de raport? — Quid, când a fost făcută la succesibil ce renunță la moștenire? — Quid când a fost făcută la succesibil, fără dispensă de raport, și cari acceptă moștenirea?

Averea de care defunctul a dispus prin donațiune între vii se calculează la masa succesorală după starea ei din momentul donațiunei și valoarea ei din momentul morței donatorului, când donațiunea a fost făcută la persoane nesuccesibile, sau la persoane succesibile însă făcută cu dispensă de ra-

port, sau când succesibilii cărora li s'a făcut acea donațiune renunță la moștenire.

Când însă donațiunea a fost făcută unor succesibili, fără dispensă de raport, și cari au priimit succesiunea, atunci acea avere se calculează, pentru raport, la masa succesorală, dupe valoarea ce avea în momentul donațiunii.

Decisiunea No. 154/95. — Respinse motivele II și III din recursul făcut de Alexandrina Vrăbiescu, ca tutore, contra decisiunii Curței de apel din București, secția II, cu No. 217/94. — Asupra motivului I s'a ivit divergența. [1]

S'au ascultat : d-nii avocați M. Antonescu, C. Boerescu și T. Maiorescu, din partea recurentei, d-nii avocați M. Cornea și V. Lascăr, din partea intimaților Stolojan, d-l avocat I. Niculescu din partea tutorului ad-hoc al minorilor Stolojan, și N. Vrăbiescu.

S'a ascultat d-l procuror Ciru Oeconomu, în concludență.

Curtea deliberând,

Asupra motivului II de casare :

«Curtea a violat art. 849 c. c. și a aplicat greșit art. 772 în ceea ce privește evaluarea dotei d-nei Olga Stolojan pentru a compune masa succesorală, căci Curtea a făcut să intre dota la masă după valoarea ei din momentul constituției, aplicând art. 772 c. c. care este relativ la raportul, ce și face comoștenitorii, pe când în speță nu era chestiunea numai de raport, ci de constituirea masei succesorală, pentru calculul rezervei și disponibilului față cu donarii și legatarii, care se face conform art. 849 c. c., adică evaluându-se bunurile dăruite, care intra în compunerea masei după valoarea din momentul morții donatorului».

Considerând că de și prin art. 849 c. c. se prevede că averea de care defunctul a dispus prin donațiune între vii se calculează la masa succesorală după starea ei din momentul donațiunilor și valoarea din momentul morții donatorului, fără a se face vre o distincțiune între diferitele categorii de donarii, totuși această dispozițiune nu se poate referi de cât la donațiunile făcute la persoane nesuccesibile, sau la acele făcute succesibililor, cu dispensă de raport, ori acelor, care renunță la succesiune, căci în ceea ce privește donațiunile făcute la succesibili, nedispensați de raport, ele ne mai putându-se considera că există îndată ce acei donarii succesibili au acceptat succesiunea, fiind-că averea din care se compune se raportează la succesiune, liberă de ori ce sarcină, ca și cum n'ar fi fost dăruită (art. 769) apoi este evident că prin citatul articol, legiuitorul nu mai putea să aibă în vedere asemenea donațiune ;

Considerând că această interpretare a art. 849 rezultă clar și din faptul că el se află inserat de legiuitor în capitolul IV secția II, care tratează despre reducerea donațiunilor și a legaturilor, adică despre do-

națiuni și legaturi, făcute streinilor sau făcute succesibililor cu dispensă de raport, ori succesibililor care renunță la succesiune, căci numai asupra unor asemenea donațiuni se poate face operațiunea reducățiunii, iar acele făcute succesibililor fără dispensă de raport, ele sunt supuse raportului, iar nu reducățiunii îndată ce asemenea donarii acceptă succesiunea ;

Considerând apoi că legiuitorul pevăzând deja prin art. 772 c. c. un mod special, după care să se calculeze la masa succesorală averea mobilă supusă raportului, adică după valoarea ei din momentul donațiunilor, ar fi să se desființeze cu totul asemenea dispozițiune, dacă aceiași avere ar trebui să se calculeze la masa succesorală conform articolului posterior 849, adică după valoarea din momentul morții donatorului, ceea ce este inadmisibil, căci legea nu poate să coprindă dispozițiuni inutile ;

Considerând că este iarăși inadmisibil de a se reserva aplicațiunea citatului articol 772 numai pentru cazul, când masa succesorală s'ar forma numai între comoștenitorii supuși raportului, iar art. 849, să se aplice atunci, când la masa succesorală concurează atât donațiunile raportabile, cât și acele neraportabile, căci nu rezultă de loc asemenea distincțiunii din coprinsul aceluși articol, și ast-fel aplicațiunea lui trebuie să aibă loc, atât în primul cas, cât și în cel alt ;

Considerând că, în specie, d-na Olga Stolojan, urmând să raporteze la masa succesorală a defunctului d-sale părinte Iulian Vrăbiescu, averea ce ia fost dăruită de către acesta, ca dotă la căsătoria d-sale cu d-nul Anastase Stolojan, consistând acea avere în bunuri domeniiale și trusou, cu drept cuvânt Curtea de apel, în vederea celor mai sus expuse, a calculat la acea masă succesorală, prin decisiunea supusă recursului, menționata avere, după valoarea bonurilor domeniiale și a trusoului în momentul donațiunii conform citatului art. 772 c. c., fără să violeze ast-fel art. 849, și prin urmare motivul de casare este nefondat.

Asupra motivului III-lea :

«Omisiune esențială, ne motivare și eroare grosieră. În adevăr, Curtea nu dă nici un motiv pentru respingerea mijlocului peremptoriu invocat de noi rezultând din dispensa de raport a darului făcut minorului Romulus Vrăbiescu.»

Considerând că prin decisiunea atacată cu recurs se constată că, Curtea a discutat cererea d-nei Alexandrina Vrăbiescu, de a se declara ca dispensată de raport donațiunea făcută minorului Romulus Vrăbiescu și n'a admis acea cerere pe baza mai multor motive, între care și acela că prin actul de donațiune nu s'a prevăzut dispensa de raport ;

Că prin urmare, motivul de casare trebuie a se respinge ca nefondat fiind neexact în fapt.

Pentru aceste motive, Curtea, respinge motivele II și al III ca nefondate.

(1) Judecându-se divergența, s'a respins și motivul I prin decisiunea pe care am publicat-o în numărul trecut, decisiunea cu No. 23/895.

TRIBUNALUL JUDEȚULUI VÂLCEA

Audiența de la 9 Maii 1895

Președinția d-lui G. N. FRATOȘȚIȚEANU, Președinte

SENTINȚA CIVILA No. 206

Ion Popescu cu Catrina I. Ungureanu

Apel. — Apel contra cărților de judecată. — De când curge termenul de apel când cartea de judecată a fost dată asupra opoziției. — Dacă se face vre-o distincție asupra acestui termen când apelul a fost făcut de aceeași parte care făcuse și opoziția sa de partea adversă.

După art. 43 din legea judecătorielor de pace, termenul de apel de 30 zile curge de la pronunțarea hotărârei când a fost dată asupra opoziției, și aceasta fără a distinge între cazul când apelul s'a făcut de aceeași persoană care a făcut și opoziția, și între cazul când opoziția este făcută de o parte, iar apelul contra hotărârei dată asupra acelei opoziții este făcut de partea adversă.

S'a scultat: d-l avocat N. G. Dobriceanu din partea intimătei Catrina I. Ungureanu, care a ridicat incidentul că apelul este tardiv, precum și d-l avocat A. P. Botea, din partea apelantului Ion Popescu, în combaterea incidentului.

Tribunalul deliberând,

Având în vedere apelul făcut de Ion Popescu, din comuna Bujoreni, contra cărții judecătoriei de pace din Râmnicul-Vâlcea, No. 227/95, prin care se admite opoziția făcută de Caterina I. Ungureanu din Râmnicul-Vâlcea contra celei cu No. 931/94 care reformându-se în consecință se admite în parte acțiunea intentată de numita oponentă contra lui Ion Popescu pe care îl obligă să i lase în posesie și proprietate un loc de un pogon, 15 prăjini, 45 stâneni, 9 palme și 56 degete, altul de 582 stâneni patrați și altul de 1785 stâneni patrați cu tot ce se află pe densii plătindu-i câte 80 lei până la liberarea acestor bucăți de pământ ca venit, 60 lei valoarea unei scroafe trecută în inventariu și 80 lei cheltueli de judecată;

Având în vedere actele din dosar, incidentul ridicat de intimată și susținerile părților;

Având în vedere că cartea de judecată apelată cu No. 227/95 este dată asupra opoziției făcute de Catrina Ion Ungureanu, reclamantă la prima instanță și pronunțată în ziua de 20 Februarie 1895, iar apelul s'a făcut de către Ion Popescu intimat la prima instanță în ziua de 7 Aprilie 1895 contra cărții de judecată cu No. 227/95 pronunțată în lipsa sa;

Considerând că după art. 43 din legea judecătorielor de pace, termenul de apel de 30 de zile curge de la pronunțarea hotărârei când a fost dată asupra opoziției;

Considerând că în specie cartea de judecată apelată de Ion Popescu a fost dată asupra opoziției făcute de Catrina Ion Ungureanu; că acea carte a fost pronunțată la 20 Februarie 1895 iar apelul s'a făcut la 7 Aprilie 1895, adică peste termenul de 30 de zile prevăzut de citatul art. 43; că dar acel apel urmează a fi respins ca tardiv;

Considerând că de și apelantul nu a fost prezent la pronunțarea cărții de judecată apelată, și acea hotărâre nu a fost dată asupra opoziției făcute ce ar fi avut drept să facă apelantul, ci s'a dat asupra opoziției făcute de reclamanta Catrina Ion Ungureanu, cu toate

acestea art. 43 sus citat nu distinge între cazul când apelul s'a făcut de aceeași persoană care a făcut și opoziția, și între cazul când opoziția este făcută de o parte, iar apelul contra hotărârei dată asupra acelei opoziții este făcută de partea adversă; art. 43 dispune în mod general că termenul de 30 zile curge „de la pronunțarea hotărârei când a fost dată asupra opoziției“;

Că dar acolo unde legea nu distinge nici judecătorului nu i este permis a distinge, căci alt-fel ar fi a face legea iar nu a o interpreta, și aceasta chiar atunci când sistemul adoptat de legiuitor ar fi or cât de criticabil;

Considerând apoi că nu se poate susține cu temei că citatul text de lege se referă numai la cazul când partea a lipsit la prima înfățișare și a făcut apoi opoziție, asupra căreia s'a dat hotărârea ce s'a apelat iar nu și la cazul când partea nu a usat încă de dreptul său de opoziție; căci aceasta nu rezultă de nici-eri din textul art. 43; și apoi partea judecată în lipsă, care nu a făcut opoziție, ci numai apel, prin faptul că vine să și susțină apelul dovedește că a renunțat la dreptul de opoziție și deci nu se mai poate plânge că prin acest sistem i se răpește dreptul de opoziție și se violează art. 53 din legea judecătorielor de pace, care dispune că termenul de opoziție curge de la comunicare; căci sau că face opoziție contra hotărârei pronunțată în lipsa sa și atunci termenul va începe a curge de la comunicare, sau că renunță la dreptul ce avea de a opoza acea hotărâre și se mulțumește a o apela, susținându-și și apelul, și atunci termenul de apel se va calcula conform art. 43, și va începe a curge, în acel cas, de la pronunțarea hotărârei; apelantul dar nu mai poate pretinde că este încă în termen de a opoza sentința apelată, de oare-ce cum am mai spus, prin facerea și susținerea apelului el și-a pierdut dreptul de opoziție pentru-că o parte nu poate usa cumulativ de mai multe căi de retractare contra aceleiași hotărâri: *semel una via electa, non datur recursus ad alteram*;

Considerând apoi că dacă s'ar putea susține că ultima parte a aliniatului II de sub art. 43 nu ar fi aplicabilă în specie, atunci de când am începe a calcula că curge termenul de apel în acest cas? de la comunicarea hotărârei? Nu, de oare-ce art. 43 spune că termenul de apel curge de la comunicarea hotărârei numai în cazul când ea a fost pronunțată contradictoriu, ceea ce în specie nu există. Deci forțați suntem să alergăm la soluțiunea dată casului ce prezintă cea mai mare analogie cu cazul nostru, adică la dispozițiile ultime ale aliniatului II de sub art. 43, chiar în sistemul celor ce susține că acel aliniat nu ar prevedea și cazul nostru, cee-ce însă nu există de oare-ce art. 43 nu face nici o deosebire între ambele aceste ipoteze, și nici rațiune nu ar fi de a se distinge, de oare-ce în tot-d'a-una adversarul este înștiințat prin citațiunea ce i se dă că are să judece opozițiunea făcută de cealaltă parte. Și apoi ori-cât de criticabil ar fi sistemul adoptat de legiuitor, judecătorul nu-l poate înlătura; că ast-fel fiind apelul făcut de Ioan Popescu urmează a se respinge ca tardiv și apelantul a fi condamnat la cheltueli de judecată conform art. 146 pr. civ.

Pentru aceste motive, redactate de d. Președinte Fratoșțeanu.

Tribunalul, în virtutea legii, hotărăște:

Admite incidentul și respinge ca tardiv apelul.

(ss) Gh. N. Fratoșțeanu, I. A. Florian.